

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ ПЕРЕКЛАДУ З АНГЛІЙСЬКОЇ
МОВИ**

**Кваліфікаційна робота
магістра**

на тему **КОМП'ЮТЕРНА ТЕРМІНОЛОГІЯ СУЧАСНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ
МОВИ: СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ТА ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ
ПАРАМЕТРИ**

Виконав: студент 2 курсу,
групи 8.0351-ап
спеціальності 035 Філологія
спеціалізації 035.041 Германські мови
та літератури (переклад включно),
перша – англійська
освітньо-професійної програми
Переклад (англійський)
Білошанко Микола Миколайович

Керівник к.ф.н., проф. Клименко О. Л.
Рецензент д.ф.н., проф. Шевченко О. І.

Запоріжжя – 2022

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ЗАПОРІЗЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет іноземної філології
Кафедра теорії та практики перекладу з англійської мови
Освітній рівень магістр
Спеціальність 035 Філологія
Спеціалізація 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно) –
перша англійська
Освітньо–професійна програма Переклад (англійський)

ЗАТВЕРДЖУЮ
**Завідувач кафедри теорії та
практики
перекладу з англійської мови**
Запольських С.П.____
«_»____2022 року

**З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА**

Білошапко Миколі Миколайовичу

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема кваліфікаційної роботи магістра (проекту) КОМП'ЮТЕРНА
ТЕРМІНОЛОГІЯ СУЧАСНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ: СТРУКТУРНО-
СЕМАНТИЧНІ ТА ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ПАРАМЕТРИ

керівник кваліфікаційної роботи Клименко Ольга Леонідівна, к.ф.н.,
професор.

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом ЗНУ від «24» травня 2022 року № 570-с

2. Строк подання студентом кваліфікаційної роботи (проекту) 30.11.2022 р.

3. Вихідні дані до кваліфікаційної роботи (проекту): комп'ютерна
термінологія, науково-технічна література, перекладацькі трансформації при
її перекладі

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно
розробити): розглянути теоретичні аспекти перекладу комп'ютерних
термінів, способи їх утворення в англійській мові та проаналізувати основні
способи та шляхи їх перекладу на українську мову.

5. Консультанти розділів кваліфікаційної роботи (проекту)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Вступ	Клименко О. Л., к.ф.н., проф.	09.06.2022	09.06.2022
Розділ 1	Клименко О. Л., к.ф.н., проф.	02.09.2022	02.09.2022
Розділ 2	Клименко О. Л., к.ф.н., проф.	01.10.2022	01.10.2022
Висновки	Клименко О. Л., к.ф.н., проф.	20.10.2022	20.10.2022

6. Дата видачі завдання 04.06.2022 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи магістра	Строк виконання етапів роботи (проекту)	Примітка
1	Пошук наукових джерел з теми дослідження, їх вивчення та аналіз; укладання бібліографії	лютий – квітень 2022	виконано
2	Добір фактичного матеріалу	травень 2022	виконано
3	Написання вступу	червень 2022	виконано
4	Написання теоретичного розділу	вересень 2022	виконано
5	Написання практичного розділу	жовтень 2022	виконано
6	Формулювання висновків	жовтень 2022	виконано
7	Проходження нормоконтролю	листопад 2022	виконано
8	Одержання відгуку та рецензії	листопад–грудень 2022	виконано
9	Захист	грудень 2022	виконано

Автор роботи несе персональну відповідальність за відсутність в роботі несанкціонованих текстових запозичень (академічного плагіату)

Магістрант

(підпис)

М. М. Білошапко

(ініціали та прізвище)

Керівник роботи

(підпис)

О. Л. Клименко

(ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер

(підпис)

В. В. Погонєць

(ініціали та прізвище)

РЕФЕРАТ

Дипломна робота – 61 стор., 50 джерел, 1 додаток

Об'єкт дослідження: комп'ютерні терміни англійської мови.

Мета роботи: встановити основні способи утворення в комп'ютерних термінів в англійській мові та особливості їх перекладу на українську мову.

Теоретико-методологічні засади: ключові положення щодо терміну, термінології, комп'ютерної термінології, способів її утворення та перекладу (М. Богачик, О. Гаврилова, В. Карабан, Н. Лазебная та ін.).

Отримані результати: Термін розглядається як слово або словосполучення наукової та технічної мови, що створене, отримане чи запозичене для точного вираження спеціальних понять і предметів. Лінгвісти виділяють дві групи термінів: в першу відносять терміни, що вживаються в багатьох науках, або загальнонаукові; до другої належать терміни вузькоспеціалізовані, що відносяться до будь-якої конкретної галузі знання. Комп'ютерна термінологія належить як до вузькоспеціалізованої, так і загальнонаукової термінології. Під поняттям «комп'ютерний термін» слід розуміти слово або словосполучення, що широко вживається як в усному, так і в писемному мовленні у комп'ютерній сфері. На сьогоднішній день поширеними морфологічними способами утворення англійської комп'ютерної термінологічної лексики є афіксація (префіксальний, суфіксальний та префіксально-суфіксальні способи словотвору), словоскладання, конверсія та скорочення. В процесі перекладу такого виду термінології перекладачі звертаються до традиційних способів, зокрема калькування, експлікації, транслітерації та транскрибації, часто поєднуючи їх із використанням різноманітних граматичних трансформацій (додавання, перестановка, упущення, заміна тощо).

Ключові слова: *термін, термінологія, комп'ютерна термінологія, фахова мова, транскодування, експлікація*

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА КОМП'ЮТЕРНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ	6
1.1 Визначення комп'ютерної термінології.....	6
1.2 Особливості утворення комп'ютерної термінології в сучасній англійській мові.....	17
РОЗДІЛ 2 ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ КОМП'ЮТЕРНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ НА УКРАЇНСЬКУ	23
2.1 Основні способи перекладу комп'ютерної термінології.....	23
2.2 Аналіз перекладацьких рішень при перекладі технічних текстів.....	36
ВИСНОВКИ	49
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	52
ДОДАТОК А	58

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. На сучасному етапі розвитку суспільства неможливо заперечувати очевидний факт комп'ютеризації всіх сфер людської діяльності, що призводить до появи нових понять та слів, що їх називають – комп'ютерних термінів. В будь-якій мові термінологія відіграє важливу роль, а комп'ютерна термінологія наразі посідає особливе місце як серед спеціалістів комп'ютерної сфери зокрема, так і серед простих користувачів персональних комп'ютерів загалом. Це пов'язано із масовим використанням інформаційних технологій майже в усіх сферах діяльності людини, що вимагає від користувачів елементарних знань комп'ютера та комп'ютерних програм, оволодіння певними діями, які виконуються при роботі з ним тощо.

З кожним роком у термінологічних словниках сфери комп'ютерних технологій в усіх країнах світу з'являються нові слова-терміни, які проходять певний процес становлення у мові оригіналу, а вже потім починають розповсюджуватись різними країнами шляхом їх перекладу. Саме тому питання особливостей перекладу комп'ютерної термінології є особливо актуальними.

До того ж важливо відмітити, що комп'ютерна термінологія є чи не найбільш динамічною серед усіх термінологічних систем, і в ній навряд чи колись можна буде поставити крапку та вважати дослідженою, оскільки інновації в інформаційно-комп'ютерній галузі розвиваються досить стрімко в усіх країнах світу.

Також важливим буде відмітити, що комп'ютерна термінологія наразі належить до найменш вивченого аспекту у сучасній лінгвістиці, отож, перекладацький аспект перекладу комп'ютерних термінів також залишається сьогодні актуальним і з наукової точки зору мало дослідженим. Так, проблему

перекладу англійських комп'ютерних термінів досліджували такі зарубіжні і вітчизняні лінгвісти та мовознавці, як І. Арнольд, М. Козак, В. Комісарова, Я. Рецкер, В. Коптілов, А. Федоров, А. Стеценко, В. Карабан, Р. Синдега та ін.

Питання вивчення та перекладу комп'ютерних аббревіатур і скорочень досліджували такі науковці, як М. Богачик, Ю. Зацний, С. Єнікєєва, В. Кивлюк та ін.

Однак зважаючи на доволі динамічні процеси у творенні термінів у даній сфері, які зумовлюють появу нової різноманітної термінології, питання виникнення, формування та перекладу комп'ютерних термінів залишається актуальним і постійно потребуватиме уваги та дослідження особливостей та способів їх адекватного перекладу, адже лексичний склад англійської мови постійно оновлюється у зв'язку з інтенсивним розвитком сфери застосування інформаційно-комунікаційних технологій.

Мета дослідження – встановити основні способи утворення в комп'ютерних термінів в англійській мові та особливості їх перекладу на українську мову. Реалізація даної мети вимагає вирішення таких **завдань**:

- 1) уточнити поняття «комп'ютерна термінологія»;
- 2) визначити особливості утворення комп'ютерної термінології в сучасній англійській мові;
- 3) виявити особливості та способи перекладу комп'ютерної термінології з англійської мови на українську;
- 4) проаналізувати перекладацькі рішення при перекладі технічних текстів.

Об'єктом дослідження виступають комп'ютерні терміни англійської мови.

Предметом дослідження способи перекладу сучасної комп'ютерної термінології з англійської мови на українську.

У роботі були використані такі **методи дослідження**:

- метод аналізу, за допомогою якого було відібрано та структуровано теоретичний та аналітичний матеріал;

- порівняльний метод, за допомогою якого було здійснено порівняння шляхів та способів перекладу комп'ютерних термінів з англійської мови на українську;

- описовий метод, який було використано для опису та пояснення теоретичних аспектів дослідження, а також основних перекладацьких трансформацій, що використовуються при перекладі комп'ютерної термінології.

Матеріалом для дослідження слугували 104 комп'ютерні терміни англійської мови та їх перекладацькі відповідники в українській мові, відібрані методом суцільної вибірки з англійської та української інструкцій з користування ноутбуком ASUS.

Практичне значення роботи полягає у можливості використання результатів дослідження в теоретичних та практичних курсах з перекладознавства у ВУЗах, для написання праць з лінгвістики, для підготовки до лекційних і практичних занять студентів різноманітних філологічних спеціальностей, а також при написанні курсових і дипломних робіт тощо.

Структура й обсяг роботи. Дипломна робота складається зі вступу, двох розділів загальних висновків, списку використаних джерел з 50 найменувань та додатку. Загальний обсяг роботи – 51 сторінка.

РОЗДІЛ 1

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА КОМП'ЮТЕРНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

1.1 Визначення комп'ютерної термінології

Перш, ніж розглядати поняття «комп'ютерна термінологія», спершу доцільно з'ясувати сутність понять «термін» та «термінологія».

Так, під поняттям «термінологія» слід розуміти певну сукупність взаємозумовлених лексичних одиниць, що служать для позначення понять будь-якої галузі людського знання, яка в свою чергу створює цілу систему її понять.

Науковець Н. В. Нікуліна зауважує, що поняття «термінологія» можна розглядати як у вузькому, так і в широкому розумінні. На думку дослідниці, у сучасному мовознавстві термінологією називають:

- по-перше, науку про терміни;
- по-друге, накопичений і використовуваний нацією протягом її пізнавально-інтелектуального розвитку термінофонд;
- по-третє, окрему групу слів-термінів (галузева або фахова термінологія).

Галузевою ж термінологією є така, що її використовують у певній галузі знання та діяльності [Нікуліна 2009, с. 48].

Термінологію слід розрізняти від лексикології. Х. Сомерс зазначає, що термінологія зосереджується на вивченні термінів, в той час як лексикологія як підгалузь лінгвістики зосереджується на вивченні слів. Таким чином, термінологія надає набагато більше значення термінам або словам спеціалізованої галузі, тоді як лексикологія заглиблюється в аналіз лексичної компетенції мовця, спираючись на припущення, що всі мовці знають певний

набір слів, який дозволяє їм спілкуватися з іншими носіями мови [Somers 1996, с. 15–22].

Вивченням питань, що стосуються спеціальної лексики, займається наука – термінознавство. Основною одиницею, на якій сфокусована дана наука, вважається термін. Об'єктом термінознавства є сукупність термінів, що відносяться до різних галузей знань, які утворені різними способами і мають різну структуру.

Отож, термінологія належить до певної галузі знання та існує всередині конкретної системи, де співвідноситься з конкретними поняттями. Тому вивчення термінів неможливо здійснювати ізольовано від терміносистеми, до якої вони належать.

У лінгвістичному середовищі існують різні погляди дослідників на тлумачення поняття «термін», адже воно є досить багатоаспектним. Так, Д. С. Лотте поняття «термін» тлумачить як лексичну одиницю тієї чи іншої мови, що використовується для спеціальних цілей та позначає загальне, конкретне або абстрактне поняття теорії певної спеціальної галузі знань або діяльності [Стацюк].

Відомий перекладознавець Л. Л. Нелюбін вважає, що під поняттям «термін» варто розуміти слово або словосполучення спеціальної (військової, технічної, наукової тощо) мови, яке створене для позначення і точного вираження спеціальних наукових понять.

О. Ю. Шмельова під поняттям «термін» розуміє спеціальну мовну одиницю (слово або словосполучення), що складається в системних відносинах з іншими, собі подібними за статусом мовними одиницями відповідної спеціальної мови, яка використовується для найменування спеціального (або професійного) об'єкта, поняття, явища або виду діяльності, що здатен мати при цьому образність та полісемічність [Арнольд 2012, с. 10].

Н. Стаховська зауважує, що «термін» – це одиниця історично сформованої термінологічної системи, що визначає поняття та його місце в системі інших понять, може виражатись словом (словосполученням) й

служить для спілкування людей, пов'язаних єдністю спеціалізації, належить до словникового складу мови і підпорядковується її законам [Книшенко].

Згідно з думкою професора О. О. Селіванової, «термін» слід тлумачити як слово чи словосполучення на позначення поняття спеціальної сфери спілкування в конкретній галузі знань. На думку О. О. Селіванової, він повинен відзначатися системністю, наявністю класифікаційної дефініції, стислістю, відповідністю до поняття, яке він позначає, однозначністю та високою інформативністю [Селіванова 2008, с. 61].

Б. М. Головін та Р. Ю. Кобрін під терміном розуміють слово або підрядне словосполучення, що має спеціальне значення і використовується для вираження та формування певного професійного поняття.

Визначення О. В. Суперанської, Н. В. Подольської, Н. В. Васильєвої поєднує в собі погляди попередніх науковців, декларуючи положення про те, що «термін» – це спеціальне слово (або словосполучення), яке вживається у певній професійній діяльності, а для його правильного розуміння будь-який термін вимагає спеціальної дефініції (точного наукового визначення) [Казак 2018, с. 52–53].

Л. О. Симоненко під поняттям «термін» розуміє «слово або словосполучення, що позначає поняття певної галузі науки, техніки, мистецтва, основними ознаками якого є системність, відповідність позначуваному поняттю, наявність дефініції, тенденція до однозначності в межах свого термінологічного поля, тобто термінології певної галузі знань, стислість, стилістична нейтральність, точність, висока інформативність» [Симоненко 2003, с. 21].

На думку О. Д. Пономарева під терміном пропонує розуміти певну одиницю історично сформованої термінологічної системи, що виражає поняття та його місце серед інших понять, яке позначається словом або словосполученням; служить для спілкування людей, пов'язаних між собою єдністю спеціалізації; належить до словникового складу мови і

підпорядковується усім її законам. Термін вживається для точного визначення поняття в певній галузі знань [Гаврилова].

А. Реформатський визначає термін як певне однозначне слово, що позбавлене експресивності» [Фесенко, Сивачук].

Дж. Пірсон стверджує, що хоча в деяких випадках важко відрізнити термін від звичайного слова, слова стають термінами, коли їх відносять до «спеціальних предметних областей». Інший критерій, стандартизація, також допомагає відрізнити звичайні слова від термінів, що передбачає "офіційне визнання терміна та його значення" [Pearson 1998, с. 3–22].

Р. Дюбук вважає, що крім того, що термін повинен бути точним і доцільним, він також повинен відображати суттєву характеристику поняття і уникати будь-якої двозначності [Dubuc 1997, р. 42].

М. Глушко констатує, що «термін – це слово чи словосполучення для вираження понять і позначення предметів, що володіє, завдяки наявності в нього суворої і точної дефініції, чіткими семантичними кордонами, тому однозначне в межах відповідної класифікаційної системи» [Фесенко, Сивачук].

Отже, можемо підсумувати, що під поняттям «термін» слід розуміти як слово або словосполучення, що виражає чітко окреслене поняття з певної галузі науки, техніки, мистецтва, суспільно-політичного життя тощо і має чітко визначену наукову дефініцію.

Говорячи про лінгвістичну природу терміну, необхідно зазначити, що низка вчених визнає термінами лише мовні одиниці, які мають дефініцію, і це є однією з основних ознак, на яких ґрунтується відокремлення фахової лексики (тобто, термінології) від загальноповживаних слів.

Проблема розмежування термінів та слів загальноповживаної мови є однією з найважливіших проблем теорії термінології. Термін має ряд ознак, які відрізняють його від слів загальнолітературної мови, основними з яких можна виділити такі:

1. Специфічність, тобто кожний термін належить до спеціальної галузі знань (медицина, спорт, фізика, педагогіка тощо).

2. Дефінітивність, тобто термін є найменуванням певного спеціального поняття, регламентованого у своїх межах дефініцією і міститься у відповідних словниках.

3. Системність, тобто існування терміну як окремого елемента серед інших, із якими він вступає в певні зв'язки й відношення, фіксуючи у своєму поняттєвому обсязі визначений фрагмент дійсності й у такий спосіб разом з іншими термінами забезпечуючи повне й системне відбиття на рівні мови системності знань, що накопичені наукою стосовно певної галузі людської діяльності. Будь-який термін є невід'ємним елементом певної системи (групи), якщо під системою розуміють сукупність елементів цілого, між котрими існує обов'язковий та тривалий зв'язок. Термін може існувати лише як елемент терміносистеми (терміногрупи), якщо під останньою розуміти впорядковану сукупність термінів, які адекватно висловлюють систему понять теорії, що описують певну спеціальну сферу людських знань чи діяльності [Баличев].

4. Точність та однозначність термінів. У сучасному мовознавстві побутує думка про те, що власне ознака точності терміна є головним засобом досягнення ясності професійного спілкування. Точність та однозначність терміна передбачає правильне лексичне відображення ознак, які характеризують поняття, що термінується.

5. Стилїстична нейтральність, тобто терміни позбавлені емоційно-експресивного забарвлення.

Однак сукупність перелічених ознак існує лише в ідеалі для невеликої кількості термінів. У дійсності ж та чи інша ознака або відсутня, або існує в ослабленому стані [СДУ, с. 32–33].

Таким чином, формування будь-якої термінології відбувається на основі діяльності професійно орієнтованих носіїв мови, що створюють в залежності від комунікативних потреб необхідні номінації. Професійний досвід поколінь фіксується і систематизується в термінології, що представляє собою область,

в якій особливо яскраво проявляється цілеспрямована роль людини у використанні мови для ефективного здійснення конкретної комунікативної діяльності в спеціальних сферах наукового спілкування.

В наш час будь-яка науково-технічна сфера характеризується наявністю специфічної термінології, що включає до свого складу терміни як загальнонаукові, так і вузькоспеціальні, характерні для конкретної наукової або технічної області. На думку учених, мова в цілому та мова науки зокрема не є замкнутими системами, – мова нерозривно пов'язана з суспільством, його розвитком, науково-технічним прогресом, відкриттями та винаходами, вона є відображенням і продовженням різноманітних процесів, що безперервно відбуваються в суспільстві.

На сьогоднішній день, як у наукових колах, так і в у освітньому процесі спостерігається особливий інтерес до вивчення різних аспектів фахової мови. Саме фахова мова вважається середовищем народження тієї чи іншої термінології.

Фахова мова – це поняття, що вперше з'явилося в німецькому мовознавстві, і тому, саме в цій мові воно найкраще опрацьоване, а його визначення є найбільш поширеним. Так, німецький мовознавець Лотар Гоффман (в деяких джерелах – Хоффман) визначає фахову мову як «сукупність усіх мовних засобів, які використовуються в спеціально окресленій комунікативній сфері з метою досягнення розуміння між всіма фахівцями певної галузі» [Hoffmann 1985].

Спорідненими з фаховою мовою є жаргони – спеціалізована термінологія, яка пов'язана з певною галуззю або сферою діяльності. Жаргон зазвичай використовується в певному комунікативному контексті і може бути незрозумілим поза цим контекстом [Murray 2012, с. 147].

Межа між офіційним і сленговим жаргоном досить умовна. Особливо це помітно у світі комп'ютерних технологій, що стрімко розвиваються. Наприклад, спочатку термін "firewall" («брандмауер») був технічним сленгом. Зі зростанням значення міжмережєвих екранів це слово стало

загальноживаним і увійшло до офіційної термінології [Jaleniauskiene & Šičelytė 2011, с. 2].

Якщо ж говорити про комп'ютерну термінологічну лексику, то вона також має фахову професійну спрямованість і є особливою формою існування мови, яка в наш час доволі швидко розвивається. До того ж доцільним буде відмітити й те, що на сьогоднішній день комп'ютерною термінологією певною мірою володіє кожен користувач персонального комп'ютера.

Загалом під комп'ютерною термінологією варто розуміти спеціальну комп'ютерну лексику, яка формується в предметній сфері, технологічно пов'язаний з виробництвом персональних комп'ютерів і програмного забезпечення до них; професійній діяльності фахівців у комп'ютерній галузі, а також специфічна лексика, якою володіє користувач персонального комп'ютера [Гаврилова].

Для лексичного оформлення текстів комп'ютерного дискурсу характерна насамперед насиченість мовлення термінами всіх типів. Виокремлюють три групи використання комп'ютерної термінології:

1) Специфічні комп'ютерні терміни, що вживаються виключно людьми (спеціалістами), чия діяльність пов'язана із комп'ютерами, наприклад:

server – сервер (окремий комп'ютер або програма, що призначене для виконання на ньому сервісного програмного забезпечення і збереження усієї інформації);

modem – модем (пристрій зв'язку для перетворення сигналу за допомогою процесів модуляції);

installation – інсталяція (встановлення нових програм, оновлення програмного забезпечення);

to download – завантажувати (перенесення (встановлення) програм, файлів або інших даних на комп'ютер);

keyboard – клавіатура (пристрій, що дозволяє вводити інформацію у комп'ютер за допомогою набору клавіш);

provider – провайдер (компанія-постачальник певних послуг, наприклад, Інтернет-провайдер);

to defragment – дефрагментація (процес збирання всіх комп'ютерних файлів в один з метою прискорення роботи комп'ютера);

interface – інтерфейс (сукупність засобів зручної взаємодії користувача з інформаційною системою);

gigabyte – гігабайт (одиниця вимірювання комп'ютерної інформації);

adapter – адаптер (пристрій, який поєднує між собою інші пристрої комп'ютера з різними способами подання даних, узгоджуючи ці способи шляхом використання відповідних програмних і технічних засобів);

network – комп'ютерна мережа, що може поєднувати декілька комп'ютерів, а також дозволяє передавати і отримувати інформацію з одного комп'ютера іншому.

hacker – хакер (людина, що добре розбирається у комп'ютерах та може знайти будь-яку інформацію будь-якими способами і засобами).

2) Слова, запозичені комп'ютерною термінологією з інших галузей, що набули іншого значення в комп'ютерному дискурсі, наприклад:

domain – у математиці – область або інтервал, у фізиці – домен, у комп'ютерному дискурсі – це заключна частина адреси в мережі Інтернет);

processor – у промисловості – обладнання, у комп'ютерному дискурсі – процесор (основний компонент комп'ютера, що призначений для керування всіма його пристроями та виконання арифметичних і логічних операцій над даними, «мозок» комп'ютера) [Oxford];

matrix – у математиці – матриця розуміється як математичний об'єкт у вигляді таблиці чисел, у медицині – речовина між клітинами тіла, в якій ростуть нові тканини – зуби, волосся, нігті; у промисловості – прес-форма для виробництва різноманітних товарів, у комп'ютерному дискурсі – матриця (комплектуюча складова);

virus – у медицині вірус, у комп'ютерному дискурсі – вірус (деструктивна програма, що проникає в систему без відома користувача (через Інтернет або накопичувальні пристрої) тощо [Грицик].

3) Загальнолітературні слова, що у комп'ютерному спілкуванні набули термінологічного значення:

flame – полум'я, яскраве світло, пристрась, у комп'ютерному дискурсі – «суперечка, що поступово переходить із предмета дискусії на особистості»;

bit – мала частка чогось, монета, а у комп'ютерному дискурсі – одиниця вимірювання;

site – вживається на позначення певного місця (будівництва, події), а у комп'ютерному дискурсі – це сайт.

monitor – моніторити, слідкувати за чимось, у комп'ютерному дискурсі – це монітор (екран).

file – файл, також вживається на позначення документів або ж місця (папки) для їх зберігання.

chat – чат.

driver – у звичайній мові це водій, а у комп'ютерному дискурсі – це драйвер (програмне забезпечення, що контролює з'єднання комп'ютера з іншими пристроями) [Лазебная].

У науковій літературі також можна зустріти й поділ комп'ютерних термінів в англійській мові за структурою, а саме прості та складні терміни. Так, прості терміни – це терміни, що складаються з одного слова (*browser* – засіб навігації та перегляду, браузер, *chat* – чат, *file* – файл та ін.). Під складними ж термінами слід розуміти терміни, що складаються з двох або більше слів, тобто терміни-словосполучення (*access code* – код доступу, *absolute disk read* – абсолютне зчитування з диску, *abstract semantic network* – абстрактна семантична мережа, *search engine* – пошукова система та ін.) [Фесенко, Сивачук].

Численним видом термінології у комп'ютерній галузі є також неологізми – нові лексичні одиниці (терміни), що виникають в мові в

результаті появи нових технологій, предметів та явищ, і можуть бути як новоутвореними, так і запозиченими з інших мов. Наразі у мові існує таке поняття, як комп'ютерний неологізм – лінгвістичний термін, який стосується будь-якого нового слова чи сполучення слів, що з'явилися у лексичному складі мови на певному етапі її розвитку для позначення нового поняття у галузі інформаційно-комунікаційних технологій і новизна якого усвідомлюється мовцями. Наведемо приклади: *upgrade* – апгрейд, *installation* – інсталяція, *activation* – активація, *blog / vlog* – блог, *cloud storage* – хмарне сховище даних тощо [Білоконь, Сорока].

Можливість проведення різноманітних розрахункових банківських та брокерських операцій через мережу Internet знайшло своє відображення у цілій низці неологізмів, як-от: *cyberpayment* – кіберплатіж, *cyberbank* – віртуальний банк, *cyberphobia* – кіберфобія або патологічний страх перед високими технологіями, *cybertherapy* – кібертерапія або застосування віртуальної реальності для виклику конкретних емоцій, *cybercafe* – Інтернет-кафе. З'явився навіть особливий різновид цінних паперів – акції компаній, пов'язані з виробництвом комп'ютерної техніки та програмного забезпечення – *cyberstock* [Василенко].

Значна кількість термінів-неологізмів у сфері комп'ютерних технологій пов'язується також із рядом допоміжних слів типу:

- *electronic* (*electronic cash* – електронні гроші, *electronic commerce* – комерційна діяльність, що здійснюється через комп'ютерну мережу тощо) [Сидор, с. 41];

- *smart* (*smartphone* – смартфон, *smart TV* – система «розумне телебачення», *smart home* – автоматизована система управління «розумний дім», яка передбачає наявність різноманітної техніки та пристроїв, що полегшують повсякденне життя);

- *graphics* (*graphics card* – відеокарта, *graphics processing unit* – графічний процесор, *graphical user interface* – графічний інтерфейс користувача) тощо.

Доволі чисельним видом комп'ютерної термінології є також різноманітні скорочення та аббревіатури. Лімітованість – це соціальна функція усіх скорочень та аббревіатур, основний зміст яких – обмежити коло учасників спілкування. Аббревіатури в комп'ютерних текстах можна назвати «кодовими», тому що вони відомі зазвичай тільки учасникам спілкування в комп'ютерному середовищі і для недосвідченого користувача перетворюються в таємну мову [Косенко 2011, с. 43].

Скорочення та аббревіатури широко вживаються на позначення різноманітних термінів у комп'ютерному дискурсі. Так, серед термінів, що вживаються в комп'ютерному дискурсі, широко представлені такі аббревіатури:

PC (personal computer) – персональний комп'ютер;

IRC (Internet Relay Chat) – спілкування в реальному часі;

WAN (Wide Area Network) – будь-яка мережа, що охоплює більш ніж один будинок;

WWW (World Wide Web) – всесвітнє інформаційне середовище [Косенко 2011, с. 44];

ICQ (I seek you – я шукаю тебе) – система швидкого обміну повідомленнями через Інтернет.

NPC (non-player character) – не ігровий персонаж тощо.

IP-address – IP – адреса;

RTF-file – RTF-файл;

HTML-format – HTML-формат;

e-mail – електронна адреса, електронна пошта [Богачик 2015].

Wi-fi (Wireless Fidelity) – технологія бездротового доступу до мережі Інтернет та ін.

Таким чином, комп'ютерний термін варто розуміти як певне слово або словосполучення, що широко вживається як в усному, так і в писемному мовленні у сфері комп'ютерних технологій і у наукових дослідженнях поділяються на певні види та класифікації.

1.2 Особливості утворення комп'ютерної термінології в сучасній англійській мові

Характеризуючи комп'ютерну термінологію, необхідно відмітити доволі стрімку динаміку її виникнення та шалену інтенсивність збагачення новими лексичними одиницями. Стрімкий розвиток комп'ютерних технологій та розширення всесвітньої мережі Інтернет спричинили активізацію процесу утворення комп'ютерної термінології, в результаті якого з'являються нові терміни у сфері комп'ютерних наук та інформаційних технологій [Грицик].

Поповнення лексичного складу мови новими термінологічними одиницями відбувається у процесі словотворення. Однак наразі серед лінгвістів та мовознавців немає єдиної думки щодо питання способів утворення нових термінологічних одиниць, що пояснюється неабиякою на сьогоднішній день активністю розвитку нових технологій у комп'ютерній та інформаційній сфері.

Отже, нижче розглянемо найбільш продуктивні в сучасній англійській мові способи утворення комп'ютерної термінології.

Загалом прийнято розрізняти такі типи утворення термінів у комп'ютерній сфері, як морфологічний та лексико-семантичний. Спершу розглянемо морфологічний тип, який передбачає такі способи утворення комп'ютерної термінології, як:

- афіксація (префіксальний, суфіксальний та префіксально-суфіксальний способи);
- словоскладання, (композиція, компресія);
- конверсія;
- скорочення та абревіатури.

Нижче розглянемо кожен із способів творення термінів у комп'ютерній сфері більш детально.

Афіксація як спосіб утворення нової комп'ютерної лексики є продуктивним морфологічним процесом, під час якого до основи або кореня слова приєднується група літер (афікс) для утворення нового слова. Афікси є різновидом зв'язаних морфем – це означає, що вони не можуть існувати окремо і повинні знаходитись поряд з основним словом, щоб отримати своє значення. Цей спосіб поділяється на суфіксальний, префіксальний та суфіксально-префіксальний [StudySmarter].

Найбільш активним та поширеним на сучасному етапі розвитку комп'ютерної термінології визнається використання суфіксального способу словотворення (що складає близько 65% від загального обсягу лексичних одиниць, утворених засобом афіксації) [Василенко].

Так, доволі значна кількість комп'ютерних термінів утворена за допомогою таких суфіксів, як *-er*, *-or*, наприклад: *programmer*, *provider*, *administrator*, *adapter*, *computer*, *server*, *scanner*, *operator*, *indicator* [Корунець 2003]. Це переважно іменники, що вживаються на позначення фахівців у комп'ютерній галузі, а також різноманітні прилади та інструменти.

Також при утворенні англійських комп'ютерних термінів часто можна зустріти й використання таких суфіксів, як *-ing*, *-ment*, *-(t)ion*: *zooming*, *development*, *tracking*, *activation* [Фесенко, Сивачук].

Серед префіксів, за допомогою яких утворюються нові комп'ютерні терміни, найбільш вживаними є префікси латинського походження, такі як:

inter- (*interactive* – інтерактивний, *interface* – інтерфейс);

mini- (*minidriver* – мінідрайвер, *minidisc* – маленький диск для комп'ютерів, або плеєрів);

super- (*superuser* – привілейований користувач, *superscalar* – мікропроцесор комп'ютера, який виконує більше однієї інструкції відразу);

micro- (*microfile* – мікрофайл, *microsite* – мікросайт, *MicroSD* – різновид карт пам'яті) та ін.

Також у творенні англійських термінів у комп'ютерній галузі активно використовуються префікси *non-* (*non-mouse* – без підтримки миші), *hyper-*

(*hyperlink* – гіперпосилання), *re-* (*reformat* – переформатувати, *recopy* – перекопіювати), *un-* (*undo* – анулювати дію), *bio-* (*biometrics* – біометрія, *biochip* – біочип).

Також у комп'ютерній термінології в англійській мові часто можна зустріти терміни, утворені за допомогою префіксів: *anti-*, *co-*, *de-*, *post-*, *pre-*, *sub*, *down-*, *up-*, *in-*. Наведемо приклади:

antivirus – антивірусна програма в комп'ютері;

decoder – декодер;

download (upload) – завантажувати [БКТМ];

to decrypt – розшифровувати

subdomain – піддомен [А-ІТ].

В сучасній англійській термінології існують також терміни, що утворені за допомогою суто «комп'ютерних префіксів» (*e-*, *cyber-*). Важливо відзначити, що на сьогоднішній день за допомогою саме таких префіксів утворюється доволі значна частка комп'ютерної термінології. Наведемо приклади таких термінів: *e-book* – електронна книга, *e-form* – електронна форма, *e-mail* – електронна пошта, *cyberhood* – сітьова спільнота, *cyberspace* – кіберпростір [Василенко].

Префіксально-суфіксальний спосіб утворення комп'ютерної термінології зустрічається значно рідше, однак все ж має місце у англійській мові. Даний спосіб передбачає додавання і префікса, і суфікса до певного слова, що є основою, наприклад: *ungoogleable* – те, що неможливо знайти у пошуковій системі Google; *debugger* – відладчик, *co-registration* – сумісна реєстрація тощо [А-ІТ].

В сучасній англійській мові комп'ютерні терміни можуть утворюватись також й способом словоскладання. Він полягає в поєднанні двох або більшої кількості основ певних слів і може поділятися на такі види, як компресія та композиція.

Компресія – такий тип словоскладання, який передбачає синтаксичне зміщення слова або словосполучення без зміни їх компонентного складу, наприклад:

copywriter – копірайтер (copy+writer);

database – база даних (data+base);

motherboard – материнська плата (mother+board),

bookmark – закладка в браузері (book+mark);

freeware – безкоштовне програмне забезпечення (free+ware);

mailbox – поштова скринька (mail+box);

keyboard – клавіатура (key+board) тощо [А-ІТ].

Композиція – такий тип словотворення, якому характерно поєднання кількох основ слів або основи й цілого слова за допомогою інтерфіксів, наприклад:

web-page – веб-сторінка;

web-site – веб-сайт [А-ІТ].

Деякі слова, що входять до складу комп'ютерної термінології, можуть бути утворені й способом телескопного словотворення, при якому в слові фігурують тільки частини основ декількох слів, наприклад, *edutainment* – навчання за допомогою комп'ютерних ігор. Даний термін утворений від основ слів *education* та *entertainment* [Merriam-Webster].

Ще один спосіб утворення комп'ютерних термінів – конверсія. Цей спосіб належить до нелінійних способів словотворення, у процесі якого, слово однієї частини мови переходить в іншу без його матеріальної зміни. Наведемо приклади: іменник *click* (натискання клавіші, клік) утворено від дієслова *to click* (тиснути клавішами); від прикметника *pirate* (піратський) утворено термін-дієслово *to pirate* (займатись піратством, тобто незаконно копіювати або поширювати щось у інтернет-просторі) [Cambridge Dictionary].

Важливо відзначити, що конверсія є досить продуктивним способом утворення комп'ютерних термінів англійської мови, де найбільшу частку

зазвичай становить перехід іменника в дієслово та навпаки [Фесенко, Сивачук].

Значна частина англійської комп'ютерної термінології утворена також й способами різноманітних скорочень та абревіацій. В англійській мові такий спосіб творення комп'ютерних термінів передбачає утворення власне абревіатур та скорочень певних слів. Власне абревіатури зазвичай утворюються від перших літер слів певного термінологічного словосполучення з метою мовної економії, наприклад:

SWIFT (Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication) – СВІФТ (Міжнародна міжбанківська система передачі інформації та здійснення платежів);

ECML (Electronic Commerce Modeling Language) – мова моделювання для електронної комерції;

PDF (Portable Document Format) – ПДФ формат тощо.

Скорочення – спосіб словотвору, суть якого полягає у відсіканні частини основи, що або збігається зі словом, або являє собою словосполучення, об'єднане загальним змістом, наприклад:

ALGOL (Algorithmic Language) – АЛГОЛ (назва однієї з мов програмування);

LISP (List Processing) – ЛІСП (мова програмування засобами системи лінійних символів);

JANET (Joint Academic Net of Great Britain) – назва академічної комп'ютерної мережі у Великобританії тощо.

Абревіатура, яка вимовляється літера за літерою, наприклад *TV (television)* – телебачення, називається ініціалізмом. Багато скорочень, однак, вимовляються як слова, наприклад *radar (radio detecting and ranging)* – радар. Деякі акроніми, такі як *radar* і *laser (light amplification by stimulated emission of radiation)*, настільки вдало ввійшли в ужиток, що більшість людей не знають про їхнє абревіатурне походження. Однак, зустрічається і гібридна форма

аббревіації – частково ініціалізм, частково акронім, наприклад: CD-ROM ([see-dee-rom]) та JPEG ([jeu-peg]) [Dictionary].

Способи аббревіації термінів у комп'ютерному дискурсі інколи полягають у поєднанні початкових літер чи частин слів з цілими основами, наприклад, *sysadmin* (*system administrator*) – системний адміністратор [Богачик 2015].

Таким чином, найпоширенішими морфологічними способами творення англійської комп'ютерної термінології є афіксація, словоскладання, конверсія, скорочення та аббревіація. У зв'язку з інтенсифікацією темпу життя суспільства та прагненням до мовної компресії найпродуктивнішим та найбільш поширеним сьогодні способом творення комп'ютерних термінів є скорочення та аббревіація.

РОЗДІЛ 2

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ КОМП'ЮТЕРНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ НА УКРАЇНСЬКУ

2.1 Основні способи перекладу комп'ютерної термінології

Стрімкий прогрес науки й техніки, зростання обсягу різноманітної інформації сьогодні викликає необхідність вивчення особливостей наукової комунікації, особливо у сфері термінологічної лексики.

Переклад – один із найважливіших шляхів взаємодії національних культур і є дієвим способом міжкультурної комунікації. Мета перекладу – ознайомити читача, який не володіє мовою оригіналу з відповідним текстом. Перекласти що-небудь означає точно і повно висловити засобами однієї мови те, що вже зафіксовано засобами іншої мови у нерозривній єдності змісту і форми [Кивлюк 2017].

Багато дослідників вважають, що еквівалентність тексту оригіналу та тексту перекладу не ґрунтується на тотожності виражених значень. Так, англійський теоретик перекладу Дж. Кетфорд стверджує: «Думка про те, що англійський і український текст «мають одне і те ж значення» або що під час перекладу відбувається «перенесення значення» є безпідставними» [Catford 1965, с. 120].

Тобто, значення є властивістю певної мови. Наприклад, український текст має українське значення, а англійський текст, тобто його еквівалент, має англійське значення.

Трансформації перекладу, тобто зміни, які відбуваються між одиницями в певній парі вихідний текст – цільовий текст, є предметом особливого занепокоєння в перекладознавстві. Вважається, що найбільший внесок у цю галузь зробив Дж. Кетфорд, якого можна назвати автором терміну “translation

shift”. Вчений визначає два типи змін перекладу: зміни рівня та категорії. Зміщення рівнів виникають, коли елементи мови оригіналу, що належать до одного рівня, у процесі перекладацької трансформації перетворюються в елементи мови перекладу, що належать до іншого рівня. Єдиними вірогідними перекладацькими зрушеннями є зсуви від граматики до лексики і навпаки, які досить поширені в практиці перекладу. Категорійні зміни можуть відбуватися в структурі, класі, підрозділі (або ранзі) і системі. На думку автора, найпоширенішими є структурні зміни, які передбачають здебільшого зміни граматичної структури [Catford 1965, с. 73].

Дослідження показали, що технічні перекладачі дійсно створюють нові значення, а не просто переробляють стару інформацію. Це підкреслює важливу роль, яку технічні перекладачі відіграють у створенні значень, незалежно від того, чи виконують вони технічний переклад на одній мові або на декількох мовах [Rush Novde 2010, с. 164-205].

Основна складність перекладу текстів комп’ютерної галузі, а саме перекладу комп’ютерних термінологічних одиниць, полягає у розкритті та передачі засобами української мови іншомовних реалій цієї сфери діяльності. Обов’язкова умова повноцінного перекладу будь-якого спеціального тексту, особливо комп’ютерного, – це повне розуміння його перекладачем, а потім – й споживачем. Процес перекладу комп’ютерних термінів щоразу повинен супроводжуватись глибоким проникненням перекладача у їх сутність, розумінням різноманітних процесів, механізмів та явищ, про які йдеться в мові оригіналі.

В цілому, переклад термінологіки становить найскладніші проблеми у галузі перекладознавства, адже терміни належать до шару лексики, яка швидко розвивається.

Загалом науково визначені такі способи перекладу англійських комп’ютерних термінів на українську мову:

- транскодування;
- калькування;

- експлікація (описовий переклад).

Нижче розглянемо кожен із цих способів перекладу більш детально.

Спосіб транскодування полягає в передачі звукової або графічної форми слова вихідної мови засобами абетки мови перекладу і поділяється на такі типи:

- транслітерація – це повна передача літер алфавіту однієї мови літерами або сукупністю літер алфавіту іншої мови, наприклад:

Internet – інтернет,

hacker – хакер,

printer – принтер,

computer – комп'ютер,

processor – процесор,

server – сервер тощо.

- транскрибування – це відтворення лексичної одиниці мови оригіналу за допомогою фонем (звуків) у мові перекладу, тобто фонетична імітація вихідного слова. Наведемо приклади:

tuner – тюнер,

browser – браузер,

site – сайт,

joystick – джойстик,

cartridge – картридж тощо.

- змішане транскодування – застосовується тоді, коли форма слова у вихідній мові дещо адаптується до фонетичної та/або граматичної структури мови перекладу, наприклад:

adaptor – адаптер,

matrix – матриця,

domain – домен,

menu – меню тощо.

Одним з найпоширеніших методів перекладу термінів з англійської мови на українську є калькування. Калькування – це переклад лексичних одиниць оригіналу, шляхом заміни їх складових частин (морфем або слів) лексичними відповідниками у мові перекладу, тобто це вибір словникового еквіваленту того чи іншого терміну. Наведемо приклади:

disk storage – дискова пам'ять;
current drive – поточний дисковод;
image recognition – розпізнавання зображення,
autorepeat – автоматичний повтор,
hot keys – гарячі кнопки тощо.

Використання способу калькування при перекладі комп'ютерної термінології є виправданим лише у випадках, коли слова-терміни або окремі складові елементи термінологічних словосполучень уже посіли певне місце у термінологічній системі мови перекладу і є доступним для розуміння спеціалістів у комп'ютерній галузі [Кивлюк 2017].

Варіантні відповідники комп'ютерних термінів можуть бути зафіксовані в спеціальних термінологічних словниках (наприклад, словник комп'ютерних термінів), і тоді вони називаються словниковими варіантами (словниковими відповідниками). Але перекладачі не завжди мають справу тільки зі словниковими варіантними відповідниками – трапляється так, що словники не містять деяких відповідників неоднозначного слова або ж словникові варіантні відповідники певного слова взагалі не зафіксовані в словниках, наприклад у випадку появи нового терміну, позначення абсолютно нового явища.

У ряді випадків використання при перекладі комп'ютерних термінів способу калькування може одночасно супроводжуватись й використанням транскрибації або ж транслітерації, наприклад:

control panel – панель управління,
matrix printer – матричний принтер,
file system – файлова система,

computer network – комп'ютерна мережа тощо.

З точки зору практики перекладу доцільно розрізняти випадки, коли варіантні відповідники слова подано в термінологічному словнику та коли вони в словниках відсутні частково або повністю. У першому випадку перекладач вирішує завдання вибору одного еквівалентного в даному контексті варіантного відповідника слова оригіналу з кількох, поданих у словнику. Для цього перекладач повинен точно визначити лексико-семантичне значення слова, після чого підібрати належний варіантний відповідник з тих, що наведені у словнику. Для досягнення еквівалентного перекладу лексичних одиниць у разі відсутності словникового перекладного відповідника застосовуються інші способи перекладу (описовий переклад) та різні перекладацькі трансформації [Кивлюк 2017].

У випадках, коли комп'ютерні терміни ще не увійшли у вживання в мові перекладу або просто не мають своїх відповідників у мові перекладу, вони все ж потребують конкретного пояснення, тому саме в таких випадках при перекладі доречним буде використання методу експлікації.

Експлікація (або описовий переклад) – це такий прийом перекладу, за якого слово-термін (або словосполучення) замінюється в мові перекладу словосполученням (або більшим за кількістю компонентів словосполученням), що адекватно передає зміст терміну, що перекладається.

Наведемо приклади:

processor-specific code – програма, прив'язана до певного процесора;

magnetic bubble memory – запам'ятовувальний пристрій на циліндричних магнітних доменах;

non-mouse program – програма, яка не підтримує роботу з мишкою;

policy module – модуль керування використанням ресурсів;

business application – програма комерційних розрахунків;

nucleus – ядро операційної системи;

gigaflops – мільярд операцій з рухомою (плаваючою) комою (крапкою) за секунду та ін.

До описового перекладу зазвичай висуваються такі вимоги:

- переклад повинен точно відбивати основний зміст визначеного словом-оригіналом терміну;
- опис не повинен бути надто докладним, синтаксична структура словосполучення не повинна бути складною;
- при застосуванні описового перекладу важливо стежити за тим, щоб словосполучення в мові перекладу точно і повно передавало всі основні ознаки поняття, визначеного словом оригіналу.

Для того, щоб правильно застосовувати такий прийом перекладу, важливою передумовою є ретельне опанування перекладачем предметною сферою тексту, що перекладається, щоб правильно розкрити зміст визначеного комп'ютерним терміном поняття.

Слід відмітити, що експлікація є надзвичайно продуктивним способом перекладу комп'ютерних термінів, адже за умов бурхливого розвитку сфери інформаційних технологій багато комп'ютерних термінів своєчасно не знаходять своїх еквівалентів у тій чи іншій мові, на яку здійснюється переклад. До того ж продуктивність способу експлікації при перекладі англійських комп'ютерних термінів українською мовою також пояснюють розбіжностями у способах творення цих термінів, адже в англійській мові переважають багатокomпонентні безприйменникові словосполучення, що не є притаманним українській мові, що створює певні труднощі у процесі перекладу [Кивлюк 2017].

Вибір способу перекладу того чи іншого терміну визначається рядом факторів:

- 1) логіко-предметним (він пов'язаний із існуючою системою понять у сфері науки і техніки в країні мови перекладу);
- 2) термінологічним, що пов'язаний з наявністю складеної терміносистеми в мові перекладу;

3) власне лінгвістичним (в залежності від структури мови перекладу і від відношення до запозичень та інтернаціоналізмів віддається перевага тому чи іншому способу перекладу);

4) нормативності, що пов'язаний з наявністю документів, в яких зафіксовані обов'язкові та рекомендовані для використання терміни: термінологічні стандарти, підручники та навчальні посібники, нормативні словники.

5) стилістичним (вибір того або іншого варіанту перекладу терміну визначається стилем та жанром тексту, що перекладається).

При перекладі комп'ютерної термінології перекладачі також часто вдаються й до використання різноманітних перекладацьких трансформацій – перетворення, за допомогою яких здійснюється перехід від одиниць мови оригіналу до одиниць мови перекладу.

Сьогодні автори пропонують безліч класифікацій перекладацьких трансформацій. Наприклад, Я. Рецкер називає лише два типи трансформацій: граматичні трансформації у вигляді заміни частин мови або членів речення та лексичні трансформації – у конкретизації, генералізації, диференціації значень, антонімічному перекладі, компенсації втрат, що виникають у процесі перекладу, а також у смисловому розвитку і цілісному перетворенні.

А. Фітерман та Т. Левицька виділяють три типи перекладацьких трансформацій: граматичні, стилістичні та лексичні.

Ж. Дарбельне і Ж.-П. Віньї, французькі лінгвісти, висувають ідею про дві групи технічних прийомів, щоб уникати спотворення або погіршення змісту тексту: прийоми прямого перекладу (дослівний переклад, калькування, запозичення) та прийоми непрямого перекладу (еквіваленцію, транспозицію, адаптацію, модуляцію) [Жуковська, Папіжук 2017, с. 132].

У дипломній роботі ми розглянемо основні перекладацькі трансформації, які є найбільш вживаними при перекладі англомовних термінів у сфері інформаційних технологій, а саме – контекстуальна заміна, конкретизація, генералізація.

Контекстуальна заміна – це лексична перекладацька трансформація, внаслідок якої перекладним відповідником стає слово або словосполучення, що не є словниковим відповідником і що підібрано із врахуванням контекстуального значення терміну, що перекладається, контексту його вживання та мовленнєвих норм і традицій мови перекладу:

a graphics card – відеокарта

Слід зазначити, що не існує точних правил створення контекстуальних замінь, оскільки переклад слів-термінів у таких випадках залежить від контексту їхнього вживання. Існують, однак, такі основні прийоми створення контекстуальних замінь: конкретизація та генералізація значення, а також “антонімічний переклад” (формальна негативізація). Конкретизація та генералізація є найбільш поширеними перекладацькими трансформаціями при перекладі комп’ютерної термінології.

Конкретизація полягає в передачі іноземної реалії в українській мові словом або словосполученням, яке має більш вузьку семантику, наприклад:

a computer case – корпус системного блоку

Генералізація передбачає передачу іноземних реалій в українській мові поняттями з більш широким і узагальненим значенням.

Також наряду із перекладацькими трансформаціями в процесі перекладу термінологічних словосполучень у комп’ютерній галузі перекладач може мати справу і з різними граматичними перетвореннями.

Так, за Н. В. Глінкою та О. І. Лазаускасом, перетворення, що здійснюються в процесі перекладу, поділяються на чотири елементарні типи:

1) перестановка:

Disk Parameter Block – блок параметрів диска

a programming language – мова програмування

2) заміна:

a scroll bar – смуга прокрутки

waterfall model – каскадна модель розробки

3) додавання:

removable media – змінні носії інформації

broadband – широкосмуговий доступ в Інтернет

4) вилучення:

a hard disc drive – жорсткий диск

an optical disc drive – оптичний привід

a central processing unit – центральний процесор [А-ІТ].

Слід наголосити, що вище зазначені прийоми перекладу комп'ютерних термінів слід використовувати лише у тому випадку, коли у мові перекладу дійсно відсутні еквівалентні або варіантні відповідники і неможливо використати інші прийоми перекладу.

На окрему увагу заслуговує й питання перекладу абревіатур і скорочень слів, що відіграють важливу роль у інформаційно-комп'ютерному середовищі та спілкуванні в ньому. Абревіатури та скорочені слова доволі широко представлені у комп'ютерній термінології і слугують мовною економією, однак є зрозумілими, зазвичай, лише для вузького кола фахівців. На думку О. Р. Четверікова, явище абревіації відображає дух нашої динамічної епохи та пояснюється необхідністю передати якнайбільше інформації за короткий проміжок часу.

Так, перекладознавці розрізняють різні способи перекладу скорочень абревіатур. Серед таких виділяють:

1. Передача іноземного скорочення еквівалентним українським скороченням.

2. Запозичення іноземного скорочення (зі збереженням англійського написання).

3. Передача буквеного складу іноземного скорочення українськими літерами (транслітерація).

4. Передача фонетичної форми іноземного скорочення українськими літерами (транскрипція).

5. Описовий переклад [Жуковська, Папіжук 2017, с. 119].

В. Карабан пропонує розрізняти такі способи перекладу, що часто використовуються саме під час перекладу абревіатур та акронімів фахової мови:

- 1) транскодування (транскрибування або транслітерування) скорочення;
- 2) переклад відповідною повною формою словосполучення;
- 3) передача англійського скорочення еквівалентним українським скороченням або, інакше кажучи, переклад відповідним скороченням;
- 4) транскодування повної (вихідної) форми відповідного скорочення [Карабан 2002, с. 83].

Наведемо приклади:

VDS (Virtual Disk Service) – служба віртуальних дисків або служба ВДС (у даному випадку скорочення можна перекласти як способом транслітерації, так і способом калькування);

LSI (Large Scale Integral) – велика інтегральна схема – ВІС (у даному випадку скорочення також можна перекласти як способом калькування, так і способом передачі англійського скорочення еквівалентним українським скороченням);

CSMA / CA (Carrier Sense Multiple Access / Collision Avoidance) – колективний доступ з контролем носіїв інформації і вилученням конфліктів (у даному випадку при перекладі скорочення використано спосіб експлікації (описовий переклад);

PC (Personal Computer) – персональний комп'ютер – ПК (у даному випадку скорочення можна перекласти як способом транскодування, так і способом передачі англійського скорочення еквівалентним українським скороченням) тощо [Богачик 2014].

Зважаючи на все вищевикладене варто наголосити ще також і на тому, що при перекладі комп'ютерних термінологічних одиниць необхідно враховувати особливості контексту, в якому вони вживаються. Для цього перекладачеві необхідно визначити функцію терміну у тексті, а також стиль текстового повідомлення. В комп'ютерно-технологічних текстах майже на

кожному кроці зустрічаються терміни, значення яких не є доступним відразу, але завдяки контексту речення (або тексту), слово-термін набуває свого відповідного правильного значення.

У практиці перекладацької діяльності контекст є одним з центральних понять, так як він відіграє визначальну роль як у процесі сприйняття (розуміння) тексту, так і в процесі передачі значення окремих лексичних одиниць. При первинному сприйнятті тексту контекст є необхідним для правильного сприйняття значення терміну та його подальшого адекватного перекладу.

Наступним етапом при перекладі комп'ютерного терміну з англійської мови на українську є підбір правильного способу перекладу, які ми вже описували вище. На даному етапі головне завдання перекладача полягає у вірному виборі того чи іншого прийому в ході процесу перекладу, щоб як найточніше передати значення того чи іншого терміну.

Зважаючи на те, що сучасна англійська комп'ютерна термінологія є мовою-продуцентом нових міжнародних комп'ютерних термінів, адекватний переклад фахової термінолексики набуває особливого значення для успішного становлення та нормалізації української комп'ютерної термінологічної лексики у відповідності до міжнародних стандартів.

Зважаючи на цю послідовність, можемо представити модель (схему) процесу перекладу комп'ютерних термінів з англійської мови на українську (рис. 2.1) [Кивлюк 2017, с. 150–151].

Рис. 2.1.

Модель перекладу англійських комп'ютерних термінів на українську мову

Отже, перекладач повинен відповідати певним вимогам, а саме:

1. Бути чітким, лаконічним та зрозумілим, там, де це потрібно.
2. Не допускати двоякого тлумачення комп'ютерних термінів, бути пристосованим для практичного використання положень та ідей, які описані в документі.
3. Сленг, фразеологічні звороти допускаються тільки у виняткових випадках, коли без них неможливо обійтися.

Для правильного і точного розуміння і перекладу технічних комп'ютерних текстів необхідні перш за все ґрунтовні знання у сфері сучасних

інформаційних технологій, адже при перекладі різноманітної комп'ютерної термінології навіть у досвідченого перекладача можуть виникати різного роду труднощі та проблеми, що часто пов'язані із перекладом нових термінів, відповідників яких у мові перекладу ще не існує і які ще не зафіксовані у відповідних словниках; при перекладі скорочень та аббревіатур у цій сфері [Грицик].

Однак труднощі перекладу можуть виникнути, навіть, з абсолютними відповідниками терміну, наприклад, слово «диск» (англ. “*disk*”), є повним відповідником, адже було запозичено з англійської мови, але у професійному комп'ютерному спілкуванні замість слова “*disk*” часто використовують слово “*drive*”, що має ширше значення; і в контексті дане слово може розумітися як диск, тобто накопичувач, логічний диск, пристрій та, навіть, дисковод.

Наведемо ще один приклад: термінологічне словосполучення “*current drive*” має декілька значень і в залежності від контексту може перекладатися як: 1. Поточний дисковод; 2. Хмарне сховище; 3. Диск; 4. Флеш-носії; 5. Сховище даних.

Така ж специфіка притаманна й похідному слову-терміну “*driver*”, яке у комп'ютерних текстах в українській мові означає «програму управління пристроєм» або «програму, що забезпечує зв'язок комп'ютера з периферійними пристроями» [Сергієнко].

Особливої уваги при перекладі комп'ютерних термінів вимагають так звані «фальшиві друзі» перекладача, тобто лексичні одиниці, що збігаються зовнішньо і навіть за внутрішньою формою, однак викликають хибні асоціації у зв'язку з наявністю в них іншого значення, можливістю семантичного варіювання мовної одиниці, наприклад: *data* – відомості, дані, а не дата тощо [Кивлюк 2017, с. 148].

Таким чином, розглянувши особливості перекладу комп'ютерних термінів з англійської мови на українську, можемо зробити висновок, що в процесі перекладу такого виду термінології перекладачі звертаються до традиційних способів перекладу, зокрема калькування, експлікації,

транслітерації та транскрибації, що часто поєднуються із використанням різноманітних перекладацьких граматичних трансформацій (додавання, перестановка, упущення, заміна тощо).

2.2 Аналіз перекладацьких рішень при перекладі технічних текстів

Сучасний професійний науково-технічний переклад тексту – один з найскладніших у практиці перекладу, а переклад спеціальної термінології є нагальним, адже термінологія, що функціонує в різних професійних колах, регулярно поповнюється новими назвами й визначеннями. Такий процес відбувається завдяки значній науковій роботі, що проводиться у світових масштабах, новим відкриттям і досягненням в усіх сферах, в тому числі і у комп'ютерній.

Слід зазначити, що незважаючи на те, що наявність спеціальної термінології є особливістю технічних текстів, однієї тільки спеціальної термінології недостатньо для класифікації тексту як «технічного», оскільки багато дисциплін та галузей, які не є «технічними», мають справу зі спеціалізованою термінологією. До технічних текстів належать документи, написані авторами в технічній галузі (посібники з експлуатації, інструкції і т.д.), або, більш конкретно, тексти, що відносяться до технологічних предметних областей, або тексти, пов'язані з практичним застосуванням науково-технічної інформації [Byrne 2006, с. 3–4].

Дж. Вільямс та А. Честерман зазначають, що технічний переклад охоплює переклад багатьох видів спеціалізованих текстів і вимагає від спеціаліста високого рівня галузевих знань і володіння спеціалізованою термінологією [Williams, Chesterman, 2002, с. 12–13].

У даному розділі дипломної роботи ми проведемо дослідження способів перекладу комп'ютерної термінологічної лексики з англійської мови на українську.

Матеріалом для такого дослідження та аналізу слугуватимуть інструкції з користування ноутбуком ASUS англійською [Notebook ASUS PC User Manual] та українською [ЕПКН] мовами. Вибір матеріалу для дослідження обумовлено тим, що такого роду інструкція належить до технічного тексту, який містить значну кількість комп'ютерної термінології.

Під час аналізу перекладу комп'ютерної термінології ми розподілимо її на декілька етапів: спершу проаналізуємо особливості перекладу простих комп'ютерних термінів, потім – розглянемо особливості перекладу термінологічних словосполучень, а також скорочень та аббревіатур.

Отож, спершу проаналізуємо особливості перекладу простих слів-термінів у досліджуваному тексті інструкції. Задля здійснення такого аналізу ми випадковим чином обиратимемо англійські слова-терміни та аналізуватимемо способи, якими ці терміни були перекладені українською мовою. Для зручності, результати аналізу представимо у вигляді таблиці.

Таблиця 2.1
Комп'ютерні слова-терміни та способи їх перекладу

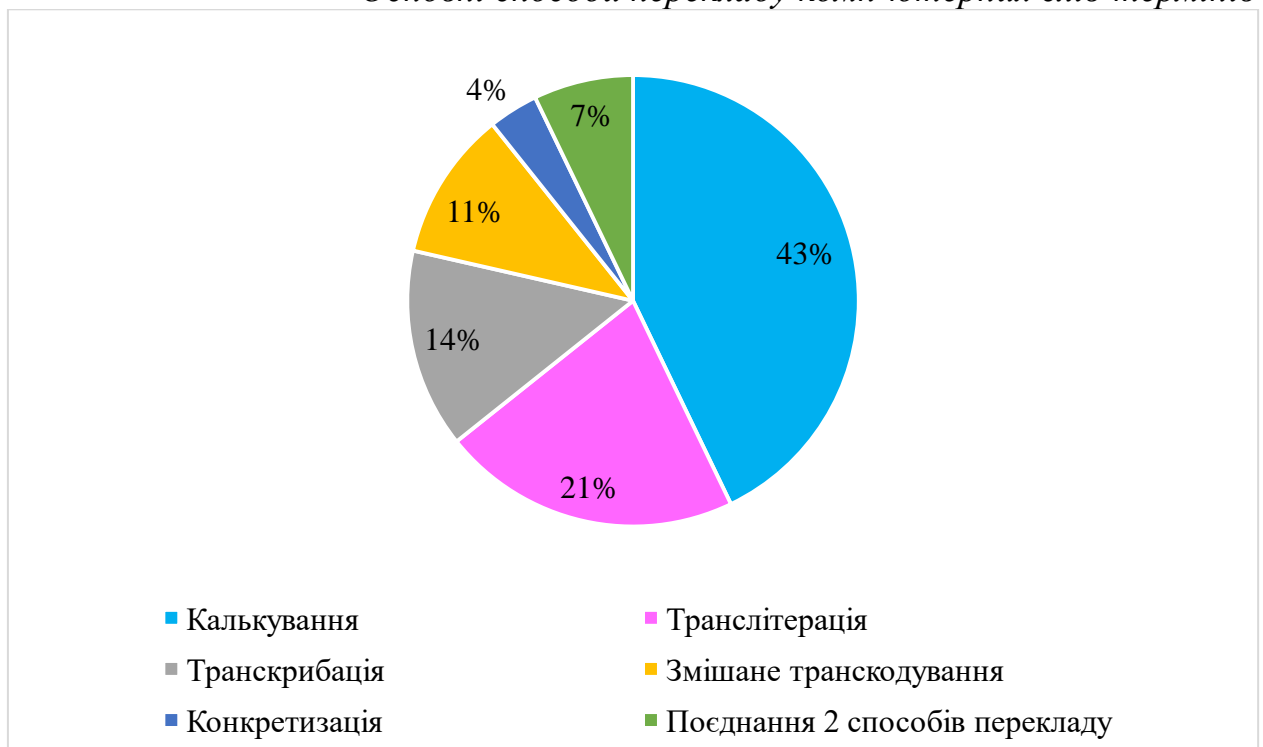
<i>№п/п</i>	<i>Англійський термін</i>	<i>Переклад</i>	<i>Спосіб перекладу</i>
1	notebook	ноутбук	Змішане транскодування
2	keyboard	клавіатура	Калькування
3	microphone	мікрофон	Транскрибація
4	camera	камера	Транслітерація
5	touchpad	тачпад	Транскрибація
6	Windows	система Windows	Додавання+збереження англійського слова
7	memory	пам'ять	Калькування
8	adapter	адаптер	Транслітерація
9	power	електромережа	Конкретизація
10	headphone	навушники	Калькування
11	printer	принтер	Транслітерація
12	scanner	сканер	Транслітерація

Продовження таблиці 2.1

№п/п	Англійський термін	Переклад	Спосіб перекладу
13	monitor	монітор	Транслітерація
14	projector	проектор	Змішане транскодування
15	tab	вкладка	Калькування
16	to install	встановити	Калькування
17	screen	екран	Калькування
18	to restart	перезавантажити	Калькування
19	icon	піктограма	Калькування
20	bluetooth	блютуз	Транскрибація
21	indicator	індикатор	Змішане транскодування
22	cursor	курсор	Транслітерація
23	zooming	масштабування	Калькування
24	file	файл	Транскрибація
25	modem	модем	Транслітерація
26	password	пароль	Калькування
27	software	програмне забезпечення	Калькування
28	website	сайт	Транскрибація+вилучення

Рис. 2.2.

Основні способи перекладу комп'ютерних слів-термінів

За результатами аналізу способів перекладу простих комп'ютерних термінів з англійської мови на українську, можемо стверджувати, що найбільш поширеним є спосіб калькування, тобто вибір словникового еквіваленту того чи іншого слова-терміну, який склав 43% від усієї кількості аналізованих нами слів-термінів. Менш вживаними способами перекладу комп'ютерних термінів є також способи транслітерації (21%), транскрибації (14%) та змішане транскодування (11%). Найменш уживаними способами перекладу комп'ютерних термінів є конкретизація (4%), а також поєднання двох різних способів перекладу (7%).

Далі проаналізуємо особливості перекладу англійських комп'ютерних термінологічних словосполучень, тобто термінів, що містять в своєму складі два і більше слів. Термінологічні словосполучення також були відібрані нами випадковим чином з англійського та українського текстів інструкцій. Результати аналізу також представимо у вигляді таблиці.

Таблиця 2.2.

Комп'ютерні словосполучення-терміни та способи їх перекладу

<i>№п/п</i>	<i>Англійський термін-словосполучення</i>	<i>Переклад</i>	<i>Спосіб перекладу</i>
1	Power system	Акумулятор	Конкретизація
2	Power adapter	Блок живлення	Калькування+перестановка+заміна
3	Power switch	Кнопка живлення	Конкретизація
4	Turn on the power	Натиснути кнопку живлення	Калькування+додавання
5	Sleep mode	Режим очікування	Калькування+заміна+перестановка
6	Airplane mode	Режим Літака	Калькування+перестановка
7	Built-in microphone	Вбудований мікрофон	Калькування+транскрибація
8	Video conference	відеоконференція	Транслітерація+змішане транскодування
9	Audio record	аудіозапис	Калькування+транслітерація
10	display panel	дисплей	Транслітерація+вилучення

Продовження таблиці 2.2

<i>№п/п</i>	<i>Англійський термін-словосполучення</i>	<i>Переклад</i>	<i>Спосіб перекладу</i>
11	Desktop monitor	Монітор стаціонарного комп'ютера	Калькування+перестановка
12	Desktop mouse	миша	Калькування+вилучення
13	Windows operating system	Операційна система Windows	Змішане транскодування+перестановка+ збереження англійського слова
14	Software-controlled scrolling function	Програмна функція прокрутки	Калькування+перестановка
15	Battery pack size	Розмір акумулятора	Калькування+перестановка+ заміна
16	Battery power system	акумулятор	Конкретизація
17	Power cord	розетка	Конкретизація
18	Optical drive	Оптичний привод	Калькування+змішане транскодування
19	Security products	Засоби забезпечення безпеки	Конкретизація
20	Air vents	Вентиляційні отвори	Калькування
21	Display (monitor) output	Вихід для підключення монітора	Калькування+додавання+перестановка
22	Local network	Локальна мережа	Калькування+транслітерація
23	Battery time	Час живлення від акумулятора	Калькування+додавання+перестановка
24	Flash memory slot	Слот Flash memory	Транслітерація+перестановка+ збереження англійського слова
25	Memory card	Карта пам'яті	Калькування+перестановка
26	Digital camera	Цифрова камера	Калькування+транслітерація
27	Power converter	перемикач	Конкретизація
28	Hot keys	«гарячі клавіші»	Калькування
29	System configuration	Конфігурація системи	Змішане транскодування+перестановка

Продовження таблиці 2.2

<i>№п/п</i>	<i>Англійський термін-словосполучення</i>	<i>Переклад</i>	<i>Спосіб перекладу</i>
30	Boot menu	меню завантажень (загрузок)	Калькування+перестановка
31	Test routine	процедура тестування	Заміна+перестановка+ калькування
32	Hard disk	Жорсткий диск	Калькування
33	Diagnostic test	Діагностичний тест	Змішане транскодування
34	Windows disk checking program	Програма перевірки диска Windows	Калькування+транслітерація + перестановка+збереження англомовного терміну
35	Control panel	Панель управління	Транслітерація+перестановка+ заміна
36	Operating system	Операційна система	Змішане транскодування+ перестановка
37	Dialog box	Діалогове вікно	Транслітерація+заміна
38	Emergency shutdown	Аварійне виключення	Калькування
39	Power button	Кнопка живлення	Калькування
40	Power Management modes	Режим управління живленням	Калькування+перестановка
41	Low power consumption mode	Режим низького споживання електроенергії	Калькування+перестановка
42	Power control	Контроль живлення	Калькування+перестановка
43	Keyboard function	Функції клавіатури	Калькування+перестановка
44	Audio/video interface	Аудіо/відео інтерфейс	Транслітерація
45	Start menu	меню Пуск	Калькування+перестановка
46	Multimedia control keys	Мультимедійні клавіші	Калькування+вилучення
47	Drive activity indicator	Індикатор активності	Змішане транскодування+перестановка+ вилучення
48	Automatically disable	Автоматичне відключення	Змішане транскодування+конкретизація

Продовження таблиці 2.2

<i>№п/п</i>	<i>Англійський термін-словосполучення</i>	<i>Переклад</i>	<i>Спосіб перекладу</i>
49	Storage devices	Пристрої зберігання даних	Описовий переклад
50	Optical drive	Оптичний привід	Калькування+змішане транскодування
51	Optical disk	Оптичний диск	Змішане транскодування+транслітерація
52	floppy disk	дискковод	Калькування
53	Service center	Сервісний центр	Змішане транскодування
54	Network connection	Мережеве підключення	Калькування
55	Network cable	Мережевий кабель	Калькування
56	Wireless Network	Бездротова мережа	Калькування
57	Configuration settings	Параметри конфігурації	Калькування+змішане транскодування+перестановка

Рис. 2.3.

Основні способи перекладу комп'ютерних словосполучень-термінів

Можемо бачити, що основними способами перекладу комп'ютерних словосполучень-термінів є спосіб калькування, який використаний у комплексі з іншими перекладацькими трансформаціями (49%), як от калькування+перестановка, калькування+вилучення, калькування+транслітерація тощо. Друге місце за чисельністю займає також трансформація калькування, але без інших допоміжних методів (16%). Також терміни-словосполучення у комп'ютерній сфері можуть перекладатись й змішаним транскодуванням та транслітерацією, що також поєднуються із іншими способами перекладу (вилучення, додавання тощо) і в нашому дослідженні кількість таких випадків становить 11% та 10% відповідно. У 10% випадків перекладу словосполучень-термінів також було помічено використання способу конкретизації. Найменш уживаними способами перекладу англійських термінів-словосполучень виявились способи транслітерації (2%) та змішаного транскодування (2%).

Загалом важливо наголосити, що труднощі у перекладі комп'ютерних термінологічних словосполучень можуть виникати через багатозначність певних англійських слів, які являються складовими термінологічних словосполучень. Так, до прикладу, в ході аналізу ми відмітили, що англійське слово *power* є складовим багатьох комп'ютерних термінологічних словосполучень, в яких має різне значення, наприклад:

Power system – акумулятор

Power adapter – блок живлення

Power switch – кнопка живлення

Power cord – розетка

Power converter – перемикач

Отже, при перекладі таких комп'ютерних термінів слід звертати увагу на контекст, в якому даний термін вжито. Також при перекладі термінологічних словосполучень важливо аналізувати переклад кожного слова, що є його складовими, визначаючи спочатку головне слово і залежне, і

лише після такого аналізу здійснювати переклад терміну-словосполучення. До того ж, відтворюючи у мові перекладу те чи інше термінологічне словосполучення, слід обов'язково дотримуватись мовних правил тієї мови, на яку здійснюється переклад (узгодження відмінків, родів, за необхідності, заміна частин мови тощо).

Нижче проаналізуємо й особливості перекладу аббревіатур та скорочень, що також випадковим чином були обрані нами із тексту досліджуваної інструкції.

*Таблиця 2.3.
Комп'ютерні термінологічні скорочення й аббревіатури
та способи їх перекладу*

<i>№п/п</i>	<i>Англійська аббревіатура (скорочення)</i>	<i>Переклад</i>	<i>Спосіб перекладу</i>
1	PC User	Користувач	Калькування+вилучення
2	Notebook PC	Ноутбук	Змішане транскодування +вилучення
3	LCD display panel	Панель дисплею	Транслітерація+перестановка + вилучення
4	LCD brightness	Яскравість дисплею	Калькування+перестановка+вилучення
5	An active matrix TFT LCD	Рідкокристалічна матриця LCD	Змішане транскодування+збереження англійської аббревіатури + вилучення
6	Universal AC-DC adapter	Універсальний блок живлення	Змішане транскодування+конкретизація+вилучення
7	LAN port	Мережевий порт	Калькування+транслітерація+перестановка
8	USB Port	Порт USB	Транслітерація+перестановка + збереження англійської аббревіатури
9	CD disc	Компакт диск (CD диск)	Транслітерація
10	DVD disc	DVD диск	Транслітерація+збереження англійської аббревіатури
11	DVD player	DVD програвач	Калькування+збереження англійської аббревіатури

Продовження таблиці 2.3

<i>№п/п</i>	<i>Англійська аббревіатура (скорочення)</i>	<i>Переклад</i>	<i>Спосіб перекладу</i>
12	MP3 player	MP3-плеєр	Транскибація+збереження англійської аббревіатури
13	To run the BIOS setup	Увійти в програму налаштувань BIOS	Калькування+додавання +збереження англійської аббревіатури
14	ESC	Клавіша ESC	Додавання+збереження англійського скорочення
15	POST (Power On Self Test)	Програма самотестування при ввімкненні ноутбука	Описовий переклад
16	TCO (Total Cost of ownership)	Експлуатаційні витрати споживача	Описовий переклад
17	AP (Access Point)	Точка доступу	Калькування+перестановка
18	TV tuner	ТВ-тюнер	Транслітерація
19	NEC (National Electrical Code)	Національний електричний кодекс (NEC)	Калькування+збереження англійської аббревіатури

Як можемо бачити, особливості перекладу скорочень і аббревіатур у сфері комп'ютерних технологій не можна назвати простим завданням, адже їх переклад в більшості випадків поєднує в собі використання двох і більше перекладацьких трансформацій, що вимагає від перекладача не лише знань у технологічній та комп'ютерній сферах, а й глибоких знань та досвіду у сфері перекладу.

Так, основними способами перекладу англійських скорочень та аббревіатур у комп'ютерній галузі є калькування, транслітерація, транскрибування, які, до того ж, використовуються у комплексі із такими перекладацькими трансформаціями, як перестановки, додавання та вилучення. Також важливо відмітити, що англійські скорочення та аббревіатури у процесі перекладу на українську мову в більшості випадків зберігають англійські скорочення та аббревіатури, наприклад:

MP3 player, що в українському перекладі звучатиме, як МРЗ-плеєр і не потребує якихось додаткових пояснень;

NEC (National Electrical Code), що в українському перекладі звучатиме, як NEC (Національний електричний кодекс). Тобто, у даному випадку збережена англійська аббревіатура NEC і подана розшифровка цього терміну.

Таким чином, в ході дослідження нами було проаналізовано 104 термінологічних одиниці, що вжиті у технічному тексті інструкції з користування ноутбуком ASUS. В результаті проведеного дослідження, можемо стверджувати, що найбільші складнощі при перекладі викликають термінологічні словосполучення, а також скорочення й аббревіатури. Такі термінологічні одиниці при перекладі потребують використання і поєднання різних способів перекладу із різними перекладацькими трансформаціями.

В ході дослідження ми також з'ясували, що в більшості випадків при перекладі комп'ютерних термінів використовується спосіб калькування. При перекладі термінологічних словосполучень спосіб калькування зазвичай також може поєднуватись як з іншими способами перекладу (транслітерація, транскрибація), так і з різними перекладацькими трансформаціями (додавання, перестановка, заміна, вилучення).

Також при перекладі комп'ютерної термінології часто вживаються й методи транслітерації, транскрибації та змішаного транскодування, які також у випадку перекладу словосполучень та скорочень (аббревіатур), як правило, поєднуються з іншими перекладацькими способами та трансформаціями.

Дослідження також показало й те, що найменш вживаним способом перекладу комп'ютерної термінології є експлікація (описовий переклад).

В результаті проведеного аналізу нами також був укладений міні-словник комп'ютерних термінів, представлений в додатку А дипломної роботи.

Отже, у другому розділі роботи нами було розглянуто особливості перекладу комп'ютерної термінології з англійської мови на українську.

Загалом під терміном «переклад» слід розуміти відтворення тексту оригіналу засобами іншої мови із збереженням єдності змісту і форми. Переклад – це двомовна діяльність, яка є особливим видом комунікації і визначається як безперервний процес осмислення (формування і формулювання) сприйнятої думки розуміння сенсу повідомлення на одній мові і «перетворення» цього сенсу в задум, формування та формулювання висловлювання на іншій мові.

В ході дослідження було з'ясовано, що в процесі перекладу комп'ютерних термінів використовуються, як правило, такі способи перекладу, як:

- Транскодування, що поділяється на такі підвиди: транскрибування, транслітерування та змішане транскодування;
- Калькування (дослівний або словниковий переклад);
- Експлікація або описовий переклад;
- Контекстуальні заміни (конкретизація та генералізація).

Перетворення, за допомогою яких здійснюється адекватний перехід від одиниць оригіналу до одиниць перекладу, називають перекладацькими трансформаціями. При перекладі термінів інформаційної та комп'ютерної галузі, використовуються такі перекладацькі трансформації, як заміна, додавання, вилучення, перестановка.

Специфіка перекладу комп'ютерних термінів має виражену інформаційну особливість, що пояснюється необхідністю максимально чітко і точно передавати їх зміст без додаткових смислових зворотів і складних лексичних конструкцій.

До того ж при перекладі комп'ютерної термінології у перекладачів доволі часто виникають деякі труднощі через:

- ймовірну відсутність терміну, що перекладається у мові перекладу;
- словосполучення-терміни взагалі важко перекладати, що потребує додаткових знань у комп'ютерній сфері фахівця з перекладу;

- у комп'ютерної термінології доволі багато скорочень та аббревіатур, неологізмів, багатозначних мовних одиниць, які часто не зафіксовані у спеціалізованих термінологічних словниках та ін.

При перекладі комп'ютерних термінів та термінів-словосполучень особливу увагу перекладачеві слід приділяти правильному визначенню ядра словосполучення, розумінню послідовності перекладу компонентів, оскільки від цього залежить успішність перекладу термінів, незафіксованих в спеціальних джерелах інформації.

Також у даному розділі дипломної роботи нами були проаналізовані особливості перекладу комп'ютерних термінів. Матеріалом для аналізу та дослідження перекладацьких трансформацій та особливостей перекладу комп'ютерної термінології слугували інструкції з користування ноутбуком ASUS англійською та українською мовами.

Загалом нами було детально розглянуто та проаналізовано переклад 104 термінів комп'ютерної сфери, з них – 28 слів-термінів, 57 термінологічних словосполучень та 19 термінологічних скорочень та аббревіатур.

В результаті такого дослідження можемо стверджувати, що:

- прості слова-терміни, вжиті у комп'ютерній сфері, є найпростішими лексичними одиницями для перекладу з англійської мови на українську, а основним способом перекладу даних термінологічних одиниць є спосіб калькування, тобто вибір словникового еквіваленту;

- термінологічні словосполучення, вжиті у комп'ютерній сфері, часто можуть викликати труднощі, адже, як правило, потребують використання того чи іншого способу перекладу у комплексі із різними перекладацькими трансформаціями;

- термінологічні скорочення (аббревіатури) є чи не найскладнішими лексичними одиницями для перекладу і також вимагають застосування перекладачем цілого комплексу перекладацьких методів та трансформацій.

ВИСНОВКИ

З огляду на реалізацію поставленої мети та завдань дослідження можна зробити такі висновки:

1. Різним сферам людської діяльності притаманні окремі системи спеціальних найменувань. Кожен різновид професійної мови відрізняється від загальноновживаної мови, оскільки має свою систему спеціальних найменувань, які позначають поняття конкретної сфери. Такі найменування утворюють систему термінів, тобто термінологію.

Різноманіття дефініцій поняття «термін» пояснюється відсутністю чітко визначених його характерних ознак, в результаті чого кожен науковець розуміє це явище по-своєму. В загальному розумінні термінологічна лексика – це найбільш яскравий мовний представник тієї чи тієї галузі знань.

Сьогодні усі сфери життя та діяльності людини тісно пов'язані з інформаційно-комунікаційними технологіями. В результаті цього з'являються нові терміни, які позначають поняття, процеси та назви, що є характерними для галузі інформаційно-комунікаційних технологій. Ці терміни формують нову комп'ютерну терміносистему.

Комп'ютерний термін слід розуміти як певне слово або словосполучення, що широко вживається як в усному, так і в писемному мовленні у сфері комп'ютерних технологій. Наразі ця терміносистема уже не обмежується тільки вузьким колом спеціалістів у комп'ютерній галузі, оскільки будь-якому користувачу персонального комп'ютера необхідно володіти хоча б елементарними термінами, що позначають апаратне чи програмне забезпечення комп'ютера, певні дії, які виконуються при взаємодії з ним. Таким чином, характерною особливістю комп'ютерних термінів є те, що вони інтегрують переходять із вузькоспеціальної сфери до загальноновживаної.

2. Виникнення нових технологій та технічних засобів, перебіг різноманітних змін у житті суспільства завжди були і будуть поштовхом для виникнення нових комп'ютерних термінів у будь-якій мові.

В сучасній англійській мові комп'ютерні терміни можуть утворюватись такими основними способами:

- афіксація (префіксальний, суфіксальний та префіксально-суфіксальний способи);
- словоскладання, (композиція, компресія);
- конверсія;
- скорочення та абревіатури.

3. В наш час переклад комп'ютерних термінів належить до актуальних проблем теорії та практики перекладу, адже окремі аспекти способів та шляхів перекладу досліджуваного виду лексики є мало дослідженими.

Загалом основними способами перекладу комп'ютерної термінологічної лексики з англійської мови на українську є:

- вибір словникового еквіваленту (калькування);
- транскодування, що поділяється на такі підвиди: транскрибування, транслітерування та змішане транскодування;
- експлікація (описовий переклад);
- контекстуальні заміни (конкретизація та генералізація).

Також поряд із перекладацькими трансформаціями при перекладі комп'ютерних термінів часто вживаються й різні граматичні трансформації: додавання, вилучення, заміна, перестановка.

При перекладі комп'ютерна термінологія може викликати значні труднощі, що пов'язані зазвичай із відсутністю українського еквівалента англійського комп'ютерного терміну та багатозначністю термінологічної лексики в англійській мові. В таких випадках перекладачу значну увагу слід звертати на контекст, у якому вжито той чи інший термін.

Також значні складнощі при перекладі комп'ютерної термінології викликає й необхідність перекладу такого виду даної термінології, як

абревіатури та скорочення, які здебільшого не мають відповідників у мові перекладу. З огляду на це, перекладач, який працює у комп'ютерній сфері, повинен не тільки бути компетентним у лінгвістиці, але й бути ознайомленим з останніми досягненнями у сфері інформаційних технологій.

4. Науково-технічні тексти загалом та комп'ютерна термінологія, зокрема, вважаються доволі специфічним та вузькоспеціалізованим матеріалом, переклад яких повинен здійснювати лише професіонал.

Питання перекладу термінології комп'ютерної сфери входить до кола найскладніших питань у галузі перекладознавства, адже в наш час така лексика утворюється й розвивається надто швидкими темпами.

Під час дослідження, нами було розглянуто 104 комп'ютерних терміни, взятих нами з тексту інструкції з користування ноутбуком ASUS.

Проаналізувавши особливості перекладу англійських комп'ютерних термінів українською мовою, можна стверджувати, що найбільш складними у плані перекладу є термінологічні словосполучення, а також скорочення та абревіатури.

Найбільш вживаним способом перекладу комп'ютерної термінології є калькування (вибір словникового еквіваленту). У випадках із перекладами словосполучень та скорочень даний спосіб в більшості випадків поєднується й з іншими перекладацькими трансформаціями (додавання, перестановка, вилучення тощо), частка таких прийомів у проаналізованій літературі складає 49%, а на звичайне калькування перепадає 16%. На змішане транскодування та транслітерацію з додатковими прийомами перепадає по 11 та 10 відсотків відповідно. Частка конкретизації становить також 10 відсотків. Найменш уживаними способами виявились стандарна транслітерація та змішане транскодування (обидва по 2%). Експлікація (описовий переклад), згідно з аналізом перекладу комп'ютерної термінології, була найменш популярним способом взагалі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

СПИСОК ТЕОРЕТИЧНИХ ДЖЕРЕЛ

1. (А-ІТ) Англійська для ІТ-спеціалістів.
URL: <https://opentalk.org.ua/langstory/anglijska-dlya-it-specialistiv/> (дата звернення: 25.09.2022).
2. (БКТАМ) Базові комп'ютерні терміни англійською мовою
URL: <https://opentalk.org.ua/langstory/computer-basics-bazovi-kompyuterni-ponyattya-anglijskoju-movoyu/> (дата звернення: 26.09.2022).
3. (ЕПКН) Електронний посібник користувача ноутбука ASUS
URL: <https://www.search-manual.com/lenovo-17-3-ideapad-330-laptop-432293-manual> (дата звернення: 06.11.2022).
4. (СДУ) Перекладацькі інновації: матеріали ІХ Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції. Редкол.: С. О. Швачко, І. К. Кобякова, О. О. Жулавська та ін. Суми : Сумський державний університет, 2019. 174 с.
5. Арнольд И. В. Лексикология современного английского языка: учеб. Пособие. 2-е изд., перераб. Москва : Флинта : Наука, 2012. 376 с.
6. Баличев Г. Структурно-семантичні особливості термінів у галузі гірничодобувної промисловості та способи їх перекладу на українську мову.
URL: <http://ir.nmu.org.ua/bitstream/handle/123456789/151551/> (дата звернення: 24.09.2022).
7. Білоконь Г. М., Сорока С. В. Неологізми сфери Інтернет та інформаційно-комунікаційних технологій і способи добору їх перекладу.
URL: https://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/28754/1/Soroka_Bilokon_Neologisms.pdf (дата звернення: 15.10.2022).
8. Богачик М. С. Особливості перекладу комп'ютерних скорочень в англійських текстах. *Наукові записки Національного університету*

«Острозька академія». 2014. Вип. 49. С. 8–11.
URL: <https://eprints.oa.edu.ua/3175/1/Bohachyk.pdf> (дата звернення: 05.10.2022).

9. Богачик М. С. Особливості словотворення англійської комп'ютерної термінології. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. 2015. Вип. 52. С. 42–45.
URL: <https://eprints.oa.edu.ua/4434/1/16.pdf> (дата звернення: 5.10.2022).

10. Василенко О. Особливості формування англійської комп'ютерної лексики. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/16003/3/Vasylenko%20O.%20V.%20_article.doc.pdf (дата звернення: 18.10.2022).

11. Гаврилова О. В. Місце комп'ютерної термінології в українській мові. URL: <http://journals.hnpu.edu.ua/index.php/lingvistics/article/view/412> (дата звернення: 07.10.2022).

12. Грицик Н. Комп'ютерна термінологія та основні способи її перекладу. URL: <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/2280> (дата звернення: 29.09.2022).

13. Єнько С. В. Аббревіатури та скорочення в англомовних комп'ютерних текстах та стратегії їх перекладу. *Науковий вісник кафедри ЮНЕСКО Київського національного лінгвістичного університету. Філологія, педагогіка, психологія*. 2017. Вип. 34. С. 200–204.
URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkyu_2017_34_34 (дата звернення: 24.10.2022).

14. Казак Ю. Поняття «термін» як лінгвістична проблема: підходи до визначення та історія дослідження. *Філологічний часопис*. 2018. №1. С. 50–55.

15. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця : Нова книга, 2002. 564 с.

16. Кивлюк В. О. Модель перекладу англійських комп'ютерних термінів на українську мову. *Освітній дискурс*. 2017. Випуск 1. С. 145–154.

URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/15979/Кувлиук%20V.pdf?sequence=1> (дата звернення: 15.11.2022).

17. Книщенко Н. Наукова рецепція понять «термінологія» і «термінологічна система».

URL: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/25005/1/11-57-61.pdf> (дата звернення: 06.11.2022).

18. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад). Підручник. Вінниця : Нова Книга, 2003. 448 с.

19. Косенко Ю. В. Основи теорії мовної комунікації: навч. посіб. Суми : Сумський державний університет, 2011. 187 с.

20. Лазебная Н. В. Англomовний комп'ютерний дискурс: парадигматичні проблеми визначення. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?=-Novfil_2011_43_16 (дата звернення: 03.10.2022).

21. Нікуліна Н. В. Теоретичне осмислення загальних понять сучасного термінознавства у концепціях видатних лінгвістів. Українська термінологія і сучасність: зб. наук. праць. Київ : КНЕУ, 2009. Вип. 8. с. 45–48.

22. Романенко Н. В., Говера О.М. Трансформації як ключовий метод перекладу текстів ІТ-сфери. URL: http://www.philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2018/4_2018/23.pdf (дата звернення: 08.11.2022).

23. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми. Полтава : Довкілля : Київ, 2008. 712 с.

24. Сергієнко М. Труднощі перекладу лексичної складової комп'ютерного дискурсу.

URL: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwiVkJ5j4isL7AhULzYsKHQfkCNoQFnoECCAQAQ&url=https%3A%2F%2Fpathofscience.org%2Findex.php%2Fps%2Farticle%2Fdownload%2F415%2F454&usg=AOvVaw34tvj5vFEgDnK8Gjk42E_G (дата звернення: 13.10.2022).

25. Сидор А. Р., Нанівський Р. С. Урахування лексичних особливостей сфери інформаційних технологій під час перекладу з англійської мови на українську. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/27798/1/УРАХУВАННЯ%20ЛЕКСИЧНИХ%20ОСОБЛИВОСТЕЙ%20СФЕРИ%20ІНФОРМАЦІЙНИХ%20ТЕХНОЛОГІЙ%20ПІД%20ЧАС%20ПЕРЕКЛАДУ.pdf> (дата звернення: 30.10.2022).
26. Симоненко Л. О. Лінгвістичні проблеми унормування наукової термінології. Українська термінологія і сучасність: зб. наук. праць. К.: КНЕУ. 2003. Вип. 7. С. 21-25.
27. Стацюк Р. В. Основні підходи до визначення поняття «термін» у сучасній лінгвістичній науці. URL: http://ddpu-filolvisnyk.com.ua/uploads/arkhiv-nomerov/2016/NV_2016_5-2/29.pdf (дата звернення: 23.11.2022).
28. Сучасні філологічні дослідження та навчання іноземної мови в контексті міжкультурної комунікації. Збірник наукових праць за заг. ред. В. В. Жуковської, В. О. Папіжук. Житомир : Видавництво Житомирського державного університету імені Івана Франка, 2017. 508 с.
29. Фесенко І. М., Сивачук О. М. Англomовна комп'ютерна термінологія: структурні особливості та способи творення. URL: <http://novafilolohiia.zp.ua/index.php/new-philology/article/view/687/654> (дата звернення: 28.10.2022).
30. Affixation: Types & Examples. URL: <https://www.studysmarter.co.uk/explanations/english/english-language-study/affixation/> (accessed: 27.10.2022).
31. Baker M. In Other Words: a Coursebook on Translation. London : Routledge, 1992. 320 p.
32. Byrne J. Technical Translation: Usability Strategies for Translating Technical Documentation. Springer : Dordrech, 2006. 35 p.
33. Catford J. C. A Linguistic Theory of Translation. London : Oxford University Press, 1965. 105 p.

34. Crystal D. *Language and the Internet*. Cambridge : Cambridge University Press, 2001. 272 p.
35. Dubuc R. *Terminology: A practical approach*. Canada National Library, 1997.
36. Hoffmann L. *Kommunikationsmittel Fachsprache: Eine Einführung*. Tübingen : Günter Naer, 1985. 153 p.
37. Jaleniauskiene E., Čičelytė V. *Insight into the Latest Computer and Internet Terminology*. 2011. URL: https://www.researchgate.net/publication/265032595_Insight_into_the_Latest_Computer_and_Internet_Terminology (accessed: 17.10.2022).
38. Murray N. *Writing Essays in English Language and Linguistics: Principles, Tips and Strategies for Undergraduates*. Cambridge University Press, 2012. 147 p.
39. Newmark P. *Approaches to Translation*. Hertfordshire : Prentice Hall, 1988. 210 p.
40. Notebook ASUS PC User Manual. URL: https://dlcdnet.asus.com/pub/ASUS/nb/K55VM/E7187_eManual_K55VM_K55VS_Z104.pdf (accessed: 04.11.2022).
41. Pearson J. *Terms in Context*. Amsterdam & Philadelphia : John Benjamin's Publishing Company, 1998. 35 p.
42. Rush Hovde M. *Creating Procedural Discourse and Knowledge for Software Users: Beyond Translation and Transmission*. *Journal of Business and Technical Communication* 24.2. 2010. pp. 164–205.
43. Somers H. *Terminology, LSP and Translation*. Amsterdam : John Benjamin Publishing, 1996. pp 15–22.
44. Williams J., Chesterman A. *The Map: A Beginner's Guide to Doing Research in Translation Studies*. Manchester : Saint Jerome Publishing, 2002. pp. 12–13.

СПИСОК ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ

45. Азарова Л. Є., Поздрань Ю. В., Сташкевич І. А. Словник комп'ютерної термінології для студентів-іноземців. Вінниця : ВНТУ. 2019. 53 с.
46. Третяк М. О. Англо-український словник комп'ютерних термінів. Старобільськ. 2011. 60 с.
47. (Oxford) Oxford Learner's Dictionaries.
URL: <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/> (accessed: 14.10.2022).
48. Cambridge English Dictionary: Definitions & Meanings.
URL: <https://dictionary.cambridge.org/us/dictionary/english> (accessed: 07.11.2022).
49. Dictionary by Merriam-Webster. URL: <https://www.merriam-webster.com/dictionary/> (accessed: 5.10.2022).
50. Dictionary.com – Meanings and Definitions of Words. URL: <https://www.dictionary.com/> (accessed: 17.11.2022).

Словник комп'ютерних термінів

А

active matrix TFT LCD – рідкокристалічна матриця LCD

adapter – адаптер

airplane mode – режим літака

air vents - вентиляційні отвори

AP (Access Point) – точка доступу

automatically disable – автоматичне відключення

Audio/video interface – аудіо/відео інтерфейс

audio record – аудіозапис

В

battery power system – акумулятор

battery pack size – розмір акумулятора

battery time – час живлення від акумулятора

bluetooth – блютуз

boot menu – меню завантажень (загрузок)

built-in microphone – вбудований мікрофон

С

camera – камера

CD disc – компакт диск (CD диск)

configuration settings – параметри конфігурації

control panel – панель управління

cursor – курсор

Д

desktop monitor – монітор стаціонарного комп'ютера

desktop mouse – миша

diagnostic test – діагностичний тест

dialog box – діалогове вікно

digital camera – цифрова камера

display (monitor) output – вихід для підключення монітора

display panel – дисплей

drive activity indicator – індикатор активності

DVD disc – DVD диск

DVD player – DVD програвач

E

emergency shutdown – аварійне
виключення

ESC – клавіша ESC

F

file – файл

flash memory slot – слот Flash
memory

floppy disk – дискет

H

hard disk – жорсткий диск

headphone – навушники

hot keys – «гарячі клавіші»

I

icon – піктограма

indicator – індикатор

information technologies –
інформаційні технології

to install – встановлювати

K

Keyboard – клавіатура

keyboard function – функції
клавіатури

L

LAN port – мережевий порт

LCD display panel – панель дисплею

LCD brightness – яскравість
дисплею

local network – локальна мережа

low power consumption mode –
режим низького споживання
електроенергії

M

memory – пам'ять

memory card – карта пам'яті

microphone – мікрофон

modem – модем

monitor – монітор

MP3 player – MP3-плеєр

multimedia control keys –
мультимедійні клавіші

N

NEC (National Electrical Code) –
Національний електричний кодекс
(NEC)

Network connection – мережеве
підключення

Network cable – мережевий кабель

Notebook – ноутбук

O

operating system – операційна система

optical drive – оптичний привід

optical disk – оптичний диск

P

password – пароль

PC User - користувач

POST (Power On Self Test) –

Програма самотестування при ввімкненні ноутбука

power – електромережа

power adapter – блок живлення

power button – кнопка живлення

power control – контроль живлення

power converter – перемикач

power cord – розетка

power Management modes – режим управління живленням

power system – акумулятор

power switch – індикатор живлення

printer – принтер

projector – проектор

R

to restart – перезавантажувати

to run the BIOS setup – увійти в програму налаштувань BIOS

S

scanner – сканер

screen – екран

security products – засоби забезпечення безпеки

service center – сервісний центр

sleep mode – режим очікування

software – програмне забезпечення

software-controlled scrolling function

– програмна функція прокрутки

start menu – меню Пуск

storage devices – пристрої зберігання даних

system configuration – конфігурація системи

T

tab – вкладка

TCO (Total Cost of ownership) – Експлуатаційні витрати споживача

test routine – процедура тестування

touchpad – тачпад

turn on the power – натиснути кнопку живлення

TV tuner – ТВ-тюнер

U

Universal AC-DC adapter – універсальний блок живлення

USB Port – порт USB

V

video conference – відеоконференція

W

website – сайт

windows – операційна система

Windows

Windows disk checking program – програма перевірки диска Windows

wireless Network – бездротова мережа

Z

zooming – масштабування.

SUMMARY

The presented paper is dedicated to the analysis of such a topic as computer terminology, its development and means of translation into Ukrainian.

The object of the work can be defined as English computer terms.

The main aim of the paper consists in reviewing the theoretical aspects of the translation of computer terms and analyzing their main methods and ways of translation. It determined the accomplishment of such objectives as:

- defining computer terminology;
- getting acquainted with the peculiarities of the formation of computer terminology in modern English;
- reviewing features and methods of translation of computer terminology from English into Ukrainian;
- analyzing translation techniques when translating technical texts.

The notion of "computer term" should be interpreted as a word or phrase that is widely used both in oral and written speech in the field of computer technology. Computer terminology today belongs to both highly specialized and general scientific terminology. Taking into account the intensive development of science and technology, along with the processes of globalization, all this leads to the continuous enrichment of the terminological system of the English language with new terminological words and phrases related to the field of computer and information technology.

In the course of the study, it was found that in the process of translating computer terms, as a rule, the following translation methods are used:

- Transcoding, which is divided into transcribing, transliteration and mixed transcoding;
- Calculation (literal or dictionary translation);
- Explication or descriptive translation;
- Contextual substitutions (specification and generalization).

Key-words: *term, terminology, computer terminology, transcoding, explication, semantic equivalent*

**Декларація
академічної доброчесності
здобувача ступеня вищої освіти ЗНУ**

Я, Білошапко Микола Миколайович,
студент(ка) 2 курсу магістратури, форми навчання денна,
факультету іноземної філології, спеціальність 035 Філологія,
освітньо-професійна програма Переклад (англійський),
адреса електронної пошти beloshapko.nick@gmail.com,

- підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему
«Комп'ютерна термінологія сучасної англійської мови: структурно-семантичні та
перекладацькі параметри»

відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що
визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких
ознайомлений/ознайомена;

- заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є
ідентичною її друкованій версії;

- згоден/згодна на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям
академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою
Інтернет-системи, а також на архівування моєї роботи в базі даних цієї системи.

Дата 03.12.2022

Підпис

ПІБ (студент) Білошапко Микола
Миколайович